

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

4.Bhar.74/2023/13.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság helységen, a 2024. február 6. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A becsületsértés vétsége miatt Terhelt ellen indult büntetőügyben az ügyész és a vádlott másodfellebbezését elbírálva a bíróság 2022. december 9. napján kihirdetett ügyszám számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlottat bűnösnek mondja ki további 1 rb. becsületsértés vétségében [Btk. 227. § (1) bekezdés a) pont]

A próbára bocsátást kimondó rendelkezés hatályon kívül helyezésére, a próbára bocsátás megszüntetésére és a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseket mellőzi.

A vádlottat megrovásban részesíti.

Az elsőfokú eljárásban felmerült 255.740.- (kétszázötvenötezer-hétszáznegyven) forint bűnügyi költséget a vádlott köteles az állam részére megfizetni.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a terhelt levelezési címének a feltüntetését mellőzi, és a vádlott személyazonosító igazolványának száma: okmányszám1.

A vádlott köteles a harmadfokú eljárásban felmerült 51.400.- (ötvenegyezer-négyszáz) forint bűnügyi költség állam részére történő megfizetésére.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A bíróság neve (a továbbiakban: kerületi bíróság) a 2021. november 9. napján meghozott ügyszám1 számú ítéletében Terhelt vádlottat két rendbeli becsületsértés vétsége [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 227. § (1) bekezdés a) pont] miatt megrovásban részesítette, és a vádlottat 255.740.- Ft bünygyi költség megfizetésére kötelezte.

[2] Az elsőfokú ítélettel szemben az ügyész súlyosításért, intézkedés helyett pénzbüntetés kiszabása miatt, míg Terhelt vádlott felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] Az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezéseket elbíráló Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a 2022. december 9. napján kihirdetett ügyszám számú ítéletével a kerületi bíróság határozatát megváltoztatta, és a vádlottat egy rendbeli becsületsértés vétsége [Btk. 227. § (1) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[4] A bíróság neve 2021. szeptember 21. napján kihirdetett - és a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság ügyszám2 számú határozata folytán 2022. október 5. napján jogerőre emelkedett - ügyszám3 számú ítéletének próbára bocsátásra vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte és a próbára bocsátást megszüntette. A vádlottat - testi sértés büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 170. § (1) és (3) bekezdés], valamint testi sértés vétsége [régí Btk. 170. § (1) bekezdés] miatt is - halmazati büntetésül - 200 napi tétel pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy a pénzbüntetés egy napi tételének megfelelő összeget 1.000.- forintban állapította meg, így a vádlottat összesen 200.000.- forint pénzbüntetés megfizetésére kötelezte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről. Az elsőfokú eljárásban felmerült bünygyi költségöl a vádlottat 127.870.- forint megfizetésére kötelezte, míg a fennmaradó bünygyi költség állam általi viseléséről határozott. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja. Kötelezte továbbá a vádlottat a másodfokú eljárásban felmerült 12.000.- forint bünygyi költség megfizetésére.

[5] A másodfokú határozat ellen az ügyész - a felmentő rendelkezést kifogásolva - a vádlott terhére, a vádlott bünösségének további egy rendbeli becsületsértés vétségében történő megállapítása és a kiszabott pénzbüntetés súlyosítása érdekében, míg a vádlott hatályon kívül helyezés és teljeskörű felmentés céljából jelentett be fellebbezést.

[6] A ügyészség1 fellebbezésében rámutatott, hogy a kialakult jogértelmezés és joggyakorlat szerint a becsületsértés olyan kifejezések használatával valósulhat meg, amely a sértett testi, szellemi képességeire utal, jellembeli tulajdonságaival kapcsolatos, negatív tulajdonságokra vonatkozik, továbbá gyalázkodó jellegű és sérti az emberi méltóságot. A

becsületsértő kifejezés lehet durva és trágár, de megvalósulhat gúny, tréfa formájában is. A pusztán véleményt, kritikát, bírálatot tartalmazó közlés nem alkalmas a becsület csorbítására, a II/2. tényállási pontban rögzített kijelentések azonban túllépték a véleménynyilvánítás, ill. a kritika határait. A bírói gyakorlat kapcsán hivatkozott a Kúria Bfv.II.889/2007/8.számú és a Fővárosi Ítéltábla 3.Bhar.102/2020/13.számú határozatára.

[7] Terhelt vádlott fellebbezésében a másodfokú eljárás tisztességességét és törvényességét kifogásolta. Megítélése szerint minden embert megillet a hatékony védelemhez való jog, azonban a részére kirendelt védő1 védő többszöri megkeresése ellenére sem vette fel vele a kapcsolatot, így a büntetőeljárás törvényben előírt kötelezettségeinek nem tett eleget. A törvényszék tehát úgy hozott döntést, hogy tisztában volt azzal, hogy jelen ügyben a valós védelem nem valósult meg.

[8] A vádlott a 2023. január 20. napján megküldött beadványában is hivatkozott a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 3. §-ában és a 42. §-ában rögzített szabályokra, ill. ezzel összefüggésben arra, hogy a védő a büntetőeljárásban rögzített kötelezettségeinek nem tett eleget. Álláspontja szerint a másodfokú eljárás a terhelti jogok tekintetében teljesen szabálytalan volt. Így a súlyosan törvénysértő eljárás során született döntés ellen teljeskörű fellebbezést jelentett be mind jogi, mind ténybeli és tartalmi okból, mind eljárásjogi hibák okán. Mindezekre figyelemmel a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését és új másodfokú eljárás lefolytatását indítványozta. A felmentő rendelkezést nem sérelmezte, azt érintően az ítélet részletes indokolással történő kiegészítését indítványozta.

[9] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség (a továbbiakban: fellebbviteli főügyészség) a felterjesztett ügyiratokkal együtt megküldött BF.77/2023/3. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta, míg a vádlotti fellebbezést nem tartotta alaposnak.

[10] Álláspontja szerint az első - és a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezésre okot adó abszolút vagy relatív eljárási szabálysértést nem vétett.

[11] A fellebbezések tartalmára figyelemmel a harmadfokú felülbírálat a felmentéssel érintett becsületsértés vétsége vonatkozásában a Be. 618. § (1) bekezdésében írtak szerint teljeskörű.

[12] A Be. 619. § (1) bekezdése értelmében a harmadfokú bíróságnak a határozatát arra a tényállásra kell alapítania, ami alapján a másodfokú bíróság meghozta az ítéletét, ez alól kivételt jelent, hogyha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan. Jelen ügyben a másodfokú ítéletben megállapított történeti tényállás – a Be. 617. §-ára is figyelemmel – a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja alapján részben megalapozatlan, mert a másodfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, abban ugyanis a próbára bocsátás megszüntetésével érintett ügyben rögzített tényállás nem került feltüntetésre. Ez a részbeni megalapozatlanság azonban a Be. 619. § (3) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság által a tényállás kiegészítése útján orvosolható.

[13] A másodfokú bíróság ítéletében azt rögzítette, hogy a kerületi bíróság által megállapított tényállás a Be. 592. § (1) és (2) bekezdése szerinti hibáktól és hiányosságoktól mentes, ekként a Be. 591. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásnak is kiindulópontját képezte. A másodfokú bíróság tehát az elsőfokú határozat II/2. tényállási pontjában megállapított tényállás alapján jutott arra a következtetésre, hogy a vádlott felmentésének van helye, ennek ellenére a tényállás tartalmaz megállapítást arra vonatkozóan, miszerint a vádlott kijelentései alkalmasak voltak dr. tanú3 rendőr őrnagy becsületének csorbítására.

[14] A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az egyébként helyes és megalapozott tényállásban írt kijelentések bár kétségtelenül gúnyos hangvételűek és mélyen helytelenítendőek, azonban büntetőjogi törvényi tényállást nem merítenek ki.

[15] Dr. tanú3 rendőr őrnagy a vádlott korábbi ügyének előadója volt és az ezen eljárásban általa végzett rendőri munka minőségét a vádlott nem tartotta megfelelőnek. Ennek okán a terheltnek a rendőrség aulájában az ügye előadójaához címzett azon megjegyzése, hogy pszichiáterhez kell fordulnia, mert oda való, majd ezen kijelentés emelt hangon történő megismétlése egyértelműen arra utal, hogy a sértett elmeállapotával kapcsolatban probléma van, amely nemcsak a sértett szubjektív értékítélete, hanem az objektív társadalmi felfogás szerint is alkalmas a becsület csorbítására. Az elkövetés körülményei alapján a kijelentés vitathatatlanul a sértett munkakörének ellátásával kapcsolatban hangzott el.

[16] A sértett rendőri mivolta okán rögzítette, hogy a becsületsértés törvényi tényállása nem tesz különbséget e bűncselekmény sértettjei között, azonban az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közszereplőkkel, valamint a közhatalmat gyakorló személyekkel (pl. rendőrök) kapcsolatos, alkotmányosan büntethető véleménynyilvánítás köre szűkebb, mint a közéletben nem szereplő magánszemélyek esetében. A 36/1994. (VI. 24.) AB határozat a hatóság, hivatalos személy, illetve politikus közszereplő becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett – értékítélet miatti büntetőjogi felelősség megállapíthatóságát még minden esetben egyformán kizárta. Az Alaptörvény 2013. április 1. napjától hatályos IX. cikk (4) bekezdése azonban a véleménynyilvánítás szabadságának korlátjaként már meghatározta, hogy annak gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Az Alaptörvény záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontja egyúttal rögzítette, hogy az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik.

[17] Az ezt követő újabb alkotmánybírósági gyakorlat részeként a polgári jogi ügyben hozott, azonban a büntetőjogi védelmet is érintő 7/2014. (III. 7.) AB határozat a közéleti szereplők vonatkozásában is elvi jelleggel utalt az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésére, és megállapította, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:44 §-a e szöveggel lép hatályba: „A közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja.” Az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) számú, egyedi büntetőügyben hozott határozata pedig már egyértelműen azt szögezte le, hogy az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, a jó hírnév és az állami intézményekbe vetett közbizalom a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Egyúttal - kifejezetten a korábbi alkotmánybírósági gyakorlathoz képest - hangsúlyozta, hogy a véleményszabadság határa a közszereplőket támadó bírálat esetén is a

mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme, hiszen „*nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó vagy sértő kifejezéseket*”.

[18] Mindezek alapján megállapítható, hogy a véleményszabadság már nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet. Az Alkotmánybíróság fenti gyakorlatával összhangban a Kúria több határozatában kifejtette (BH2019. 68., BH2020. 196.), hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem oltalmazza azokat a közléseket, amelyeknek célja önmagában a másik bántása, megalázása, vagy a közügyekkel össze nem függő öncélú támadása, megsértése.

[19] A vádlottnak a felmentéssel érintett cselekmény megvalósulása során közölt kijelentése öncélúnak volt tekinthető, a vele szemben korábban eljáró személy elmebeli állapotára vonatkozó, lealacsonyító, a szellemi képességeinek korlátozott voltára utaló kifejezés - az elhangzás helyére és körülményeire is figyelemmel - egyértelműen alkalmas volt arra, hogy hátrányosan befolyásolja a sértettéről kialakult értékítéletet, a szakmai elismertségét, tekintélyét, ezáltal túllépte a közéleti véleménynyilvánítás szabadságát, így bűncselekményt valósított meg.

[20] Tévesen került tehát sor egy rendbeli, a Btk. 227. § (1) bekezdés a) pontja szerinti becsületsértés vétségének vádja alóli felmentésre, ezért e döntés megváltoztatása és a vádlott bűnösségének megállapítása indokolt.

[21] A másodfokú bíróság a téves felmentés folytán az egyébként helyesen feltárt és értékelt bűnösségi körülmények alapján indokolatlanul enyhe büntetést szabott ki a vádlottal szemben. Az alkalmazott büntetés neme ugyan megfelelő, a mértéke azonban nem. A büntetési célok elérése érdekében a terhelttel szemben halmazati büntetésként súlyosabb, lényegesen magasabb napi tételszámú pénzbüntetés kiszabása indokolt.

[22] A vádlott bűnösségének további egy rendbeli becsületsértés vétségében történő megállapítása esetén, az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség felének az állam általi viselésére vonatkozó rendelkezés okafogottá válik, ezért indokolt annak megváltoztatása és a vádlott kötelezése az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség teljes összegének a viselésére.

[23] A fellebbviteli főügyészség megjegyezte, hogy a vádlott a fellebbezésében a másodfokú ítéletet tartalmában teljes egészében sérelmezte, azaz a fellebbezés az ítélet olyan részeit is érinti, amelyek vonatkozásában nem nyílt meg a harmadfokú felülbírálat lehetősége. E tekintetben a vádlotti fellebbezés törvényben kizárt.

[24] A vádlott által hivatkozott relatív eljárási szabálysértések egy részének megvalósulása nem igazolható az eljárás iratai alapján. A másodfokú nyilvános ülésen a Be. 599. § (4) bekezdése értelmében a vádlott jelenléte nem kötelező, kizárólag akkor kell jelen lennie, ha a másodfokú bíróság őt a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében meg

kívánja hallgatni. Mivel jelen ügyben a másodfokú bíróság a vádlottat csak értesítette a nyilvános ülés hatánapjáról, a nyilvános ülés a vádlott távollétében megtartható volt.

[25] A vádlott hivatkozott arra is, hogy a kirendelt védője nem vette fel vele a kapcsolatot, jogi tanácsadást nem nyújtott részére, vele nem konzultált, így az igazságot és a valós történéseket nem ismerte meg, miáltal a védelmét sem tudta megfelelően ellátni. Ezzel kapcsolatban a fellebbviteli főügyészség rámutatott, hogy jelen ügyben a vádlott érdekében több kirendelt védő is eljár. A törvényszék a másodfokú eljárásban kirendelt védő részére igazolhatóan és megfelelő időben a rendelkezésre bocsátotta az ügy releváns iratait, emellett felhívta őt arra, hogy a vádlottal a nyilvános ülés hatánapját megelőzően a kapcsolatot vegye fel. A védő 2022. november 17. napján kelt beadványának tartalmából az derül ki, hogy a vádlottal kommunikált, bár az ügy érdemében nem konzultált vele. A kirendelt védő ezt követően helyettesítési meghatalmazást adott a védői feladatok ellátására egy másik ügyvédnek, aki ugyancsak megismerte az ügy lényeges adatait, amelyet a nyilvános ülés hatánapja előtt írásban benyújtott perbeszédének tartalma is alátámaszt. A védő a nyilvános ülésen megjelent és ott a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő gondossággal eljárva képviselte a vádlott érdekeit. Azáltal, hogy a kirendelt védő a Be. 42. § (4) bekezdésében előírt kötelezettségeit maradéktalanul nem teljesítette, a vádlottal érdemi kommunikációt nem folytatott, a hatékony védekezéshez való jog kisebb mértékű sérelme ugyan megállapítható, ez azonban nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetve a büntetés kiszabására. Erre figyelemmel a vádlott hatályon kívül helyezést célzó fellebbezése nem alapos, az eredményre nem vezethet.

[26] A fellebbviteli főügyészség kiemelte továbbá, hogy a másodfokú bíróság a felmentő rendelkezését a jogszabályi előírások betartásával, kellő részletességgel indokolta meg, a felmentő ítélet indokolása tartalmazza annak az oknak a feltüntetését is, amely a bíróságot az ítélet kialakításában vezette. Így a vádlotti fellebbezésnek a felmentő rendelkezés indokolását sérelmező, annak kiegészítését indítványozó része sem alapos.

[27] A fentiekre tekintettel a fellebbviteli főügyészség indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság az ítéleti tényállást a Be. 619. § (3) bekezdése alapján egészítse ki, és a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a törvényszék ügyszám számú ítéletét változtassa meg akként, hogy Terhelt vádlott bűnösségét állapítsa meg további egy rendbeli becsületsértés vétségében is, a vele szemben halmazati büntetésként kiszabott pénzbüntetés napi tételszámát emelje fel, és a vádlottat kötelezze az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség teljes összegének a viselésére, míg egyebekben a másodfokú ítéletet a Be. 623. §-a alapján hagyja helyben.

[28] A terhelt harmadfokú eljárásban kirendelt védője a 2023. november 13. napján kelt beadványában a fellebbviteli főügyészség súlyosításra irányuló fellebbezésének elutasítását indítványozta.

[29] Álláspontja szerint a felmentéssel érintett becsületsértés vétsége vonatkozásában másodfokú bíróság helyesen következtetett arra, miszerint a hivatkozott kijelentések gúnyos hangvételűek, azonban büntetőjogi törvényi tényállást nem merítenek ki, ennek hiányában pedig a terhelt bűncselekményt nem valósított meg. A védő álláspontja szerint ugyanilyen következtetést kellett volna levonnia az elsőfokú ítélet II/1. számú tényállási pontja

tekintetében mind az első -, mind a másodfokú bíróságnak. E tényállásnál hivatkozott és sérelmezett kijelentések sem voltak alkalmasak ugyanis a sértett becsületének csorbítására. Tényszerűen a terhelt a sértett hivatalos eljárásban való munkáját, feladatának ellátását véleményezte, kritikát fogalmazott meg tanúl sértettel szemben. A szabad véleménynyilvánítás során megfogalmazott kritika tanúl munkavégzésével szoros összefüggésben hangzott el, hiszen a vádlott és a sértett között magánjellegű kapcsolat nem volt. Ezen kijelentések esetén is az állapítható meg, hogy negatív, némileg gúnyos megjegyzések voltak, ugyanakkor a sértett személy emberi mivoltában való megalázása nem történt meg, illetve súlyosan bántó vagy sértő kifejezéseket sem használt a vádlott.

[30] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezések elintézésére nyilvános ülést tűzött ki a Be. 620. § (1) bekezdése alapján.

[31] A nyilvános ülésen jelenlévő ügyész a fellebbviteli főügyészségi átiratban foglaltakat azzal tartotta fenn, hogy a próbára bocsátással érintett bűncselekmény kapcsán a próbaidő lejártára figyelemmel a tényállás kiegészítése már nem indokolt, e bűncselekményeket érintően büntetés kiszabása sem lehetséges, így a másodfokú ítéletből az erre vonatkozó rendelkezések mellőzése szükséges. Ennek ellenére továbbra is indokoltnak tartotta a vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés kisebb mértékű súlyosítását.

[32] Terhelt vádlott a nyilvános ülésen tartott felszólalásában általánosságban kifejtette, hogy introvertált személyiségéből adódóan is kizárt, hogy bárkivel szemben támadólag vagy becsületét sértő módon lépjen fel. Az ilyen jellegű konfliktusoknak mindig kell, hogy legyen valamilyen előzménye, általában az, hogy vele szemben olyan törvénysértő magatartást vagy erőszakot tanúsítsanak, amelyekre neki reagálnia kell. Felszólalásában részletesen beszámolt az ügy előzményeiről, melynek keretében előadta, hogy az egyik szomszédja, ill. annak családja részéről folyamatosan zaklatások érték, több alkalommal tettek vele szemben feljelentést lopás, rongálás, testi sértés miatt. Majd az ennek nyomán megindult eljárásokban az intézmény neve Rendőrkaptányság és a ügyészség részéről volt kitéve „*terrornak*”, azaz törvénytelen eljárásoknak és agresszióknak. A „*terrorizálás*” tanúl eljárásában is megvalósult, például, amikor nem küldtek neki idézést. Hangsúlyozta, hogy bármikor tudja igazolni, hogy tanúl az eljárás során törvénysértéseket követett el. Az orvoshoz fordulást csak egy tanácsként fogalmazta meg, de az önmagában nem bűncselekmény. A terhére rótt bűncselekménnyel kapcsolatban elmondta, hogy célzat kell a másik becsületének csorbítására, az ő esetében azonban ez teljes mértékben hiányzik. Fenntartotta, hogy a másodfokú eljárásban nem valósult meg a valós védelme. A fentiek mellett a felmentő rendelkezés hatályban tartását indítványozta.

[33] A terhelt védője perbeszédében az írásbeli beadványában foglaltakat változatlanul fenntartotta. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a II/2. tényállási pont tekintetében tényszerűen, okszerűen és hibamentesen érvelt védencc felmentése mellett. A II/1. tényállási pont vonatkozásában is hasonló a jogi álláspontja. Amennyiben a felülbírálatra e cselekmény esetén is lehetőség van, e körben is indítványozta a terhelt felmentését. Hangsúlyozta, hogy az ügyészi indítvány mindenképpen eltúlzott, így, ha a II/1. tényállási pont tekintetében nincs lehetőség a felülbírálatra, pénzbüntetés helyett akkor is intézkedés alkalmazása indokolt.

[34] Terhelt vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában előadta, hogy az ügyészség álláspontjával szemben igenis fokozott tűrési kötelezettsége van egy közhatalmat gyakorló személynek, mivel hatalmi pozícióban áll a kényszerhelyzetben lévő másik személlyel szemben. Jelen ügyben éppen a visszaélés lehetőségére figyelemmel volt jogosult a hatalmi pozícióban lévő személlyel szemben véleményt megfogalmazni. Teljesen ártatlannak vallotta magát, hiszen évekig a sértettje volt ezen emberek hatalmaskodásainak, fenntartotta azonban, hogy e személyek emberi méltóságát nem sértette, nem csorbította, pusztán véleményt nyilvánított.

[35] Az ügyészi és a védelmi fellebbezés részben eredményre vezetett.

[36] A Be. 615. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés b) pontja alapján a harmadfokú eljárás lefolytatásának törvényes feltételei fennálltak, ugyanis a II/2. tényállási pontban rögzített cselekménnyel összefüggésben a másodfokon eljáró törvényszék a kerületi bírósággal ellentétes döntést hozott, amikor az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette.

[37] A harmadfokú eljárásban az ítéltáblának a Be. 618. § (1) bekezdés a) pontjának aa) és ab) alpontjai szerint felül kellett bírálnia a másodfokú ítéletnek a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, illetve azon rendelkezését, ill. részét, amelyet a kerületi bíróság ítéletének a sérelmezett döntéssel összefüggő felülbírlata eredményezett. A Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja alapján továbbá az első- és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül kell felülbírálni, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[38] Az ítéltábla az elsőfokú és másodfokú bírósági eljárás törvényességének vizsgálata során megállapította, hogy a kerületi bíróság és a törvényszék ítéletének a Be. 625. § (1) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését, és a büntetőeljárásnak a Be. 607. § (1) bekezdése szerinti megszüntetését megalapozó ok nem áll fenn.

[39] Megállapítható az is, hogy az elsőfokú és másodfokú bírósági eljárásban nem történt olyan, a Be. 608. § (1) bekezdés a-d) és f) pontjaiban írt abszolút eljárási szabálysértés sem, amely a Be. 625. § (2) bekezdés a) pontja alapján a másodfokú ítélet feltétlen hatályon kívül helyezését és a törvényszék, ill. a kerületi bíróság új eljárásra utasítását indokolná. A másodfokú bíróság a súlyosítási tilalmat sem sértette meg, így ítélete hatályon kívül helyezésének, és új eljárásra utasításnak ezen okból sincs helye. [Be. 625. § (2) bekezdés b) pont]

[40] A vádlott által megjelölt eljárási szabálysértések kapcsán az ítéltábla osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját.

[41] A terhelt jelenlétével összefüggésben az ítéltábla rámutat, hogy a Be. 599. § (4) bekezdése kifejezetten kimondja, hogy a másodfokú nyilvános ülésen a vádlott jelenléte nem kötelező, kizárólag akkor kell megjelennie, ha a bíróság őt a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében meg kívánja hallgatni, és e célból a nyilvános ülésre megidézi. [Be. 599. § (2) bekezdés b) pont] E körben jelentőséggel bír a Be. 599. § (5) bekezdése is, melynek értelmében, ha a másodfokú bíróság indokoltnak tartja a terhelt meghallgatását, ezért őt a nyilvános ülésre megidézi, a nyilvános ülés a szabályszerűen megidézett vádlott meg nem

jelenése esetén is megtartható, ha a bíróság utóbb arra a meggyőződésre jut, hogy az eljárás adatai alapján az ügy mégis befejezhető, mert a terhelt meghallgatása nem szükséges. E rendelkezésekre figyelemmel semmiképpen nem kifogásolható, hogy a másodfokú bíróság a szabályszerűen értesített terhelt távollétében tartotta meg a nyilvános ülést, és azon érdemi határozatot hozott.

[42] A vádlottnak a másodfokú eljárásban kirendelt védő munkájával összefüggésben tett kifogásai kapcsán megállapítható, hogy azok legfeljebb a Be. 609. § (1) bekezdésében megjelölt ún. relatív eljárási szabálysértésként lennének értékelhetőek, amelyek – a Be. 625. § (1)-(2) bekezdéseiben foglaltakra figyelemmel – a harmadfokú felülbírálat során nem alapozzák meg a törvényszék ítéletének hatályon kívül helyezését. A rendelkezésre álló iratok alapján valóban megállapítható, hogy a védő nem teljesítette maradéktalanul a Be. 42. § (4) bekezdésében előírt kötelezettségeit, arra azonban nem lehet egyértelmű következtetést levonni, hogy a vádlottal való érdemi tanácskozás a vádlottnak vagy a védőnek felróható okból maradt el. A fellebbviteli főügyészség helyesen hivatkozott arra, hogy a védő 2022. november 17. napján kelt beadványából az tűnik ki, hogy a védő beszélt a vádlottal. Ezzel szemben a vádlott azt állította, hogy a kirendelt védővel semmilyen formában nem sikerült felvennie a kapcsolatot. A kirendelt védő fent hivatkozott beadványa szerint a vádlott a védő tudomására hozta, hogy valószínűsíthetően összeférhetetlen a védő eljárása, ezért szeretné, ha nem ő járna el. Erre figyelemmel maga a védő is a felmentését, valamint másik védő kirendelését kérte. Ezzel összefüggésben azonban sem a védő, sem a vádlott nem jelölt meg olyan konkrét tény, körülményt, amely a Be. 43. § (1) bekezdésének valamely pontja alapján a kirendelt védő kizárását, ill. a Be. 46. § (7) és (8) bekezdése alapján a kirendelt védő felmentését megalapozná. A másodfokú bíróság eljárása tehát megfelelő volt, amikor a tanács elnöke rövid úton jelezte az eljárási cselekményre megidézett védőnek, hogy a nyilvános ülésen a megjelenése továbbra is kötelező. *(15.számú hivatalos feljegyzés)*

[43] A fellebbviteli főügyészség helyesen hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság a védelemre való felkészülés és a védői tevékenység hatékony ellátása érdekében igazolhatóan és megfelelő időben a védő rendelkezésére bocsátotta az ügy releváns iratait. A kirendelt védő a védői feladatok ellátására helyettesítési meghatalmazást adott egy másik ügyvédnek, aki – a nyilvános ülés előtt írásban benyújtott perbeszédének tartalma alapján – az ügy elbírálása szempontjából releváns adatokat ugyancsak megismerte. Az ítéltábla osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját a tekintetben is, hogy a helyettesként eljáró védő a nyilvános ülésen megjelent, és ott a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő gondossággal eljárva tartotta meg a perbeszédet, képviselte a vádlott érdekeit, és látta el a terhelt védelmét. Megállapítható az is, hogy a másodfokú eljárásban a büntetőjogi főkérdést érintően a terhelt vonatkozásában kedvezőbb döntés született, hiszen a vád tárgyává tett egyik cselekmény kapcsán a másodfokú bíróság felmentő rendelkezést hozott.

[44] Az ítéltábla megjegyzi, hogy a Be. 3. §-hoz (A védelem joga) fűzött miniszteri indokolás szerint a Be. kiemelt hangsúlyt fektet a védelem jogának általános érvényű megfogalmazására, és a legalapvetőbb tartalmi követelmények megállapítására, hogy ne legyen kétséges, a törvény a védelem szintjét és jelentőségét is növelni kívánja. A védelem joga a törvény értelmében az egész büntetőeljárást áthatja. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében nevesített védelemhez való jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik eleme, annak gyakorlati és hatékony érvényesülését az Emberi Jogok Európai Bírósága következetesen megköveteli. Ehhez hasonlóan az Alkotmánybíróság is úgy foglalt állást, hogy a büntetőeljárással szemben követelmény, hogy a terhelt védelemhez való joga

hatékonyan érvényesüljön [8/2013. (III. 1.) AB határozat]. A Be. így az Alaptörvényből és a nemzetközi egyezményekből fakadó kötelezettség megjelenítéseként a védelem megfelelő minőségét, azaz hatékonyságát is szerepelteti, mindazonáltal az eljárási törvény részletszabályaiból nem következik, hogy a bíróságnak, ügyészségnek, nyomozó hatóságnak a Be.-ben lefektetett szabályokon túl valamilyen többlet-kötelezettsége lenne a korábbi büntetőeljárási törvény szabályozásához képest.

[45] A büntetőeljárás során a védő szakszerű és hatékony működése általában nem vizsgálható, mivel a terhelt és a védő kapcsolata, valamint a védői tevékenység a köztük lévő speciális kapcsolaton alapul. Így például a védekezési taktika, a jogorvoslat, ill. a jogorvoslat irányának megválasztása az ügyvédi titok részét képezi, melynek részletei más számára nem ismerhetők meg. A bíróságnak azonban a tisztességes eljárás érvényesülése érdekében vizsgálnia kell a Be.-ben rögzített védői kötelezettségek teljesítését, teljesülését, hiszen a védelem jogát érintően előfordulhatnak olyan esetek, olyan szintű védői mulasztások, amelyekre a bíróságnak - akár rendbírság kiszabása mellett - is reagálnia kell, hogy a védelemhez való jog ne csak formálisan érvényesüljön.

[46] A fentiek alapján a hatékony védelem elsősorban a vádlotti jogok (különösen a védő meghatalmazásához, a védő kirendelésének indítványozásához, a védővel való tanácskozáshoz való jog) és a védő általános jellegű kötelezettségeinek [Be. 42. § (4) bekezdés], valamint a védő Be.-ben előírt speciális kötelezettségeinek (pl. a korábban eljárt kirendelt védő adatközlési és tájékoztatási kötelezettsége az új védő felé [Be. 48. § (5) bekezdés], a fellebbezés indokolási kötelezettsége [Be. 584. § (6) bekezdés]) teljesítésében fogható meg. Ezen túlmenően az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 1. § (3) bekezdése írja elő, hogy az ügyvédnek a hivatását lelkiismeretesen, a legjobb tudása szerint és a jogszabályok megtartásával kell gyakorolnia. Míg az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól szóló 6/2018. (III. 26.) MÜK szabályzat 2.1. és 2.2. pontja azt tartalmazza, hogy az ügyvéd köteles minden törvényes eszközt igénybe venni annak érdekében, hogy ügyfele jogai, jogos érdekei érvényesüljenek, valamint a rábízott ügyet a tényállást ismerve, jogilag felkészülten, elsősorban az ügyfele tényelődásainak szem előtt tartásával kell ellátnia.

[47] A hatékony védelem a védőtől mindenekelőtt egy olyan jellegű felkészültséget követel meg, amelynek része a konkrét ügy ismerete, az ügyismerethez igazodóan az eljárási lehetőségek pontos ismerete, valamint az eljárási jogok hatékony gyakorlása. Az ügyismeret foka, valamint az, hogy a védőtől milyen jellegű közreműködés várható el, nagymértékben függ azonban attól, hogy a büntetőeljárás milyen szakaszban van. Így az iratok megismerhetősége és a védői aktivitás szempontjából egyáltalán nem mindegy, hogy az ügy nyomozati, tárgyalás előkészítési vagy elsőfokú tárgyalási szakban van-e, ill. az ügyben már másodfokú, esetlegesen harmadfokú eljárás van folyamatban. Emellett a konkrét büntetőügytől is függ, hogy a védőtől milyen mélységű ügyismeret, felkészültség várható el.

[48] Az ítéltábla álláspontja szerint e tekintetben jelen ügy kapcsán jelentőséggel bír, hogy a terhelt maga is jogi egyetemet végzett, a rendelkezésre álló bizonyítékokat, valamint a bűncselekmény jellegét figyelembe véve, az ügy ténybeli és jogi megítélése viszonylag egyszerű, emellett a másodfokú eljárásban kirendelt védő számára az elsőfokú ítéletből és az elsőfokú tárgyalás jegyzőkönyveiből egyértelműen megismerhető volt a vádlotti védekezés, a vádlotti fellebbezés indokolásából pedig a fellebbezés iránya. A védő írásban benyújtott és a

nyilvános ülésen előadott perbeszéde az ügy ismeretéről tanúskodott, és az ügy elbírálása szempontjából releváns jogi okfejtést tartalmazott.

[49] Így a védővel való érdemi tanácskozás elmaradása miatt a hatékony védekezéshez való jog kisebb sérelme valóban megállapítható, ez azonban a fentiekben kifejtettekre tekintettel az ügy érdemét nem érintette, hiszen nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, ill. a büntetés kiszabására.

[50] A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.

[51] Az ítéltábla e körben szükségesnek tartja kiemelni, hogy az ellentétes döntéssel nem érintett bűncselekmény esetén (II/1. tényállási pont) a Be. 619. § (4) bekezdése alapján a tényállás megalapozottsága nem volt vizsgálható.

[52] A másodfokú bíróság főszabály szerint a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja [Be. 591. § (1) bekezdés]. A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a bizonyítékok értékelésére vonatkozó törvényi rendelkezések adják, amelyek szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs a törvényben előre meghatározott bizonyító ereje. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (3) és (4) bekezdése]. E szabályozás biztosítja a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelését, illetőleg védi az elsőfokú bíróság mérlegelését.

[53] A Be. kivételesen engedi meg az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól való eltérést, mégpedig csakis abban az esetben, ha az ítélet megalapozatlan, illetve a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le [Be. 591. § (1) bekezdés]. Az eltérő tényállás megállapításának alapvető feltétele tehát, hogy az első fokon meghozott ítélet tényállása nem megalapozott.

[54] A törvényszék a másodfokú eljárásban okszerűen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségét teljesítve a releváns bizonyítékokat beszerezte, azokat egyenként és összességükben is a Be. 167. § (4) bekezdésének megfelelően vonta értékelése alá, majd a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontja szerinti indokolási kötelezettségének eleget téve adott magyarázatot arra, hogy tényállása megállapítása során mely bizonyítékokat, mely indokok alapján fogadott el. A törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a kerületi bíróság által megállapított tényállás a Be. 592. § (1) és (2) bekezdése szerinti hibáktól és hiányosságoktól mentes, ekként a Be. 591. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásnak is kiindulópontját képezte.

[55] Ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett döntés tekintetében megalapozatlan, és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a helytelen ténybeli

következtetés, az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást kiegészíti, illetve helyesbíti, ill. a másodfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye [Be. 619. § (3) bekezdés].

[56] Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozott, amelyet a fentiek szerint a másodfokú bíróság is megállapított, jelen esetben a harmadfokú eljárásban sem volt helye a tényállás kiegészítésének, ill. helyesbítésének. Mivel a későbbiekben kifejtettek szerint a próbára bocsátással érintett cselekmények tekintetében a terhelttel szemben büntetés kiszabására már nem volt lehetőség, így a próbára bocsátás alapját képező bűncselekmények történeti tényállásával sem kellett kiegészíteni a tényállást.

[57] A vádlott személyi körülményeire vonatkozó megállapítások a Be. 561. § (3) bekezdés b) pontjában írtak szerint nem a tényállás részei.

[58] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásában szereplő személyi körülményekre vonatkozóan megállapított tényeket – a terheltnek a nyilvános ülésen tett nyilatkozata alapján – az alábbiak szerint pontosítja:

- a vádlott havi nettó jövedelme 195.000.- Ft;
- a tulajdonában álló 20 éves gépkocsi értékkel lényegében már nem bír;
- két büntetőeljárás van ellene folyamatban a ügyészség vádirata alapján.

[59] A történeti tényállással kapcsolatban megállapítható, hogy ugyanaz a tényállás (II/2.) képezte az alapját az elsőfokú bíróság marasztaló és a másodfokú bíróság felmentő rendelkezésének. Utóbbival összefüggésben az ítéltábla – osztva a fellebbviteli főügyészség álláspontját – megállapította, hogy a másodfokú bíróság a felmentő rendelkezését a törvényi előírások betartása mellett kellő részletességgel indokolta meg, így a vádlottnak a felmentő rendelkezés indokolását sérelmező, az indokolás kiegészítésére irányuló fellebbezése sem vezethetett eredményre.

[60] A tényállásban rögzített cselekmény jogi minősítésével összefüggésben az ítéltábla rámutat, hogy az nem volt vitatott, hogy a II/2. tényállási pontban rögzített kijelentések a sértett munkakörének ellátásával összefüggésben hangzottak el. Azt a kérdést kellett eldönteni, hogy a vádlott által tett kijelentések alkalmasak voltak -e a becsület csorbítására. Az első- és a másodfokú bíróság határozatának részletes indokolásából látható, hogy ennek kapcsán a két bírósági szint lényegében ugyanazokat a körülményeket értékelte, azonban a bűncselekmény megvalósulásával összefüggésben eltérő jogkövetkeztetésre jutott.

[61] Az elsőfokú ítélet indokolása helytállóan rögzíti, hogy a becsület csorbítására alkalmasság a bűncselekmény törvényi tényállásának objektív ismérve. Míg a másodfokú bíróság ennek kapcsán helyesen mutatott rá, hogy az elsőfokú határozat indokolása a

rágalmazáshoz megkívánt tényállási elemekre, így a tényállításra, ill. híresztelésre utal. Jelen ügyben azonban a vádlott kijelentései konkrét, múltban lezajlott, vagy jelenleg folyamatban lévő eseményt, tényközlést nem írnak le, ezért tényállításnak, híresztelésnek nem tekinthetők, így a Btk. 226. §-a szerinti rágalmazás megvalósulása fel sem merülhet. A törvényszék megítélése szerint az elsőfokú bíróság a terhelti kijelentések vizsgálata körében már helytállóan mutatott rá arra, hogy milyen szempontok mentén haladva szükséges vizsgálni, hogy a sérelmezett közlések alkalmasak-e a Btk. 227. § (1) bekezdés a) pontja szerinti becsületsértés törvényi tényállásának kimerítésére.

[62] A kerületi bíróság ítélete helyesen rögzíti, hogy a bírói gyakorlat egységes abban, hogy a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembevételével kell eldönteni, hogy egy kifejezés alkalmas-e a becsület csorbítására. Nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értékítélete, esetleges érzékenysége alapján kell tehát megítélni a kifejezés alkalmasságát, hanem az objektív értelmezés az irányadó. Általában a becsület csorbítására alkalmas az olyan tényállítás, amely a sértett társadalmi megbecsülésének elvesztését, csökkenését vagy emberi méltóságának sérelmét eredményezheti.

[63] A törvényszék – bár alapvetően a II/1. tényállási pontban írt cselekménnyel kapcsolatban – helytállóan utalt a jelenleg irányadó alkotmánybírósági gyakorlatra. A 13/2014. (IV. 18.) AB határozat ugyanis rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztá megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, ill. más jogsérelem okozása. Ezt az álláspontot erősítik a később született alkotmánybírósági határozatok [1/2015. (I. 16.) és 3122/2014. (IV. 24.) AB határozatok] és a bírói gyakorlat is (BH 2019. 68.)

[64] A másodfokú bíróság helyesen hivatkozott arra is, hogy a becsület csorbítására alkalmas kifejezések körébe tartozik a sértett emberi értékeit becsmérő megjegyzés, a jellemét vagy tulajdonságait érintő gyalázkodó kijelentés, a durva szidalmazás, a hivatásbeli megalázás, az obszcén jelzőkkel való egyértelmű megszégyenítés. A szubjektív alkalmasság szempontjából figyelembe kell venni a személyes kapcsolat jellegét és a konkrét körülményeket, így a helyszínt és az időpontot, amelyek között az inkriminált kifejezés használata történt.

[65] Az ítéltábla a cselekmény jogi minősítése kapcsán az alábbiak rögzítését tartja szükségesnek.

[66] A másodfokú bíróság helytállóan vizsgálta, hogy a terheltnek felrótt magatartás tény állítása, híresztelése, vagy tényre közvetlenül utaló, ill. becsület csorbítására alkalmas kifejezés használata-e. E körben helyesen állapította meg, hogy a II/2. tényállási pontban rögzített cselekmény kapcsán nem történt tényállítás, ill. híresztelés, hanem becsület csorbítására alkalmas kifejezés használatára került sor, így a cselekmény minősítésénél kizárólag a Btk. 227. § (1) bekezdés a) pontja jöhet szóba.

[67] Ha a terhelti megnyilatkozás kifejezés használata, akkor azt kell vizsgálni, hogy az a becsület csorbítására objektíve alkalmas-e, ha pedig nem alkalmas, akkor a cselekmény nem tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény.

[68] A becsület csorbítására alkalmas az olyan kifejezés használata, amely az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértettről, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja. (BH2007.4.; BH2020.96) A társadalmi megbecsülés a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságának, magatartásának környezetében meglévő elismertsége, míg a méltóság az embert adottságától függetlenül megillető bánásmód igénye. A méltóság az emberi léttel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, és ezért minden emberre nézve egyenlő [64/1991. (XII. 17.) AB határozat indokolás D/2/b) pontja], az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása [34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolás III/4/3. pontja; vö. Alaptörvény (2011. április 25.) Szabadság és Felelősség részének II. cikke]. (BH2020.258.)

[69] Tipikusan a becsület csorbítására alkalmas a sértett testi vagy szellemi képességeire utaló, és ezáltal az emberi méltóságot sértő kifejezés. A becsületsértő kifejezés nem feltétlenül durva, trágár vagy obszcén, hanem megvalósulhat gúny, vagy akár tréfa formájában is.

[70] A fellebbviteli főügyészség helyesen hivatkozott a jelenleg irányadó alkotmánybírósági és kúriai gyakorlatra. A vonatkozó döntések értelmében ugyanis nem élvezi a közéleti véleménynyilvánítás szabadságából adódó védelmet az, aki más személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó vagy sértő kifejezéseket. A véleménysszabadság határa tehát az emberi méltóságból fakadó becsület és jóhírnév védelme. Nem illeti védelem az olyan kifejezéseket, amelyekben megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsúrlésében öltenek testet. Maga az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4. napján aláírt Egyezményben garantált véleménynyilvánítás szabadsága sem oltalmazza azokat a közléseket, amelyek célja önmagában a másik bántása, megalázása vagy a közügyekkel össze nem függő, öncélú támadása, megsértése. [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, BH2019.68; BH2020.196)

[71] Változatlanul irányadónak tekinthető, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága csak kisebb mértékben korlátozható a közhatalom gyakorlóinak védelmében, a hivatalos személy becsülete, emberi méltósághoz való joga azonban továbbra sem védelem nélküli. Így az olyan öncélú, és utólag akár azt kritikai megjegyzésként (illetve, mint jelen esetben tanácsként) beállító közlésekkel szemben, melynek célja a pusztta megalázás, illetve bántó vagy sértő kifejezések használata, a véleménysszabadság nem nyújt védelmet az elkövető részére.

[72] Az ítéltábla a fellebbviteli főügyészség álláspontját osztotta a tekintetben, hogy a vádlott által tett kijelentések egyértelműen a sértett elmeállapotával kapcsolatos problémára utalnak, amely nemcsak a sértett szubjektív értékítélete, hanem az objektív társadalmi felfogás szerint is alkalmas a becsület csorbítására.

[73] A vádlottnak megvolt arra a lehetősége, hogy a vele szemben folytatott eljárással kapcsolatos kifogásait és az ügy előadójának - álláspontja szerinti - alkalmatlanságát az eljárás során formalizált keretek között jelezze, akár a nyomozó hatóság, akár az ügyészség, vagy ezek felettes szerve felé, illetve az ügy előadójának kizárását kérje. A vádlottnak tudatában kellett lennie, hogy az általa – a rendőrség aulájában – tett kijelentések nem alkalmasak a sértett szakmai alkalmasságának, elfogulatlanságának hivatali úton történő vizsgálatára, azzal semmilyen jogszerű célt nem érhet el.

[74] A vádlott tényállásban rögzített kijelentései tehát egyértelműen öncélúnak tekinthetők, mivel a terhelt a vele szemben korábban eljáró közhatalmat gyakorló személy elmebeli állapotára vonatkozó, a sértettet lealacsonyító, a szellemi képességeinek korlátozott voltára utaló, szellemi képességeit – megalázóan és gúnyosan – megkérdőjelező kifejezéseket használt, amely az elkövetés helyére, módjára és körülményeire (a rendőrség aulájában fennhangon tett kijelentések) figyelemmel alkalmas volt arra, hogy a sértett emberi méltóságát sértse és hátrányosan befolyásolja a sértetttről kialakult értékítéletet, a sértett szakmai elismertségét, tekintélyét. Mivel a terhelt kijelentései véleménynyilvánításnak, értékítéletnek, tanácsnak nem minősíthetők, a terhelt a II/2. tényállási pontban írt magatartásával is megvalósította a becsületsértés vétségét.

[75] Az ítéltábla megjegyzi, hogy a bűncselekmény megvalósulásához a sérelem, a hátrányos következmény tényleges bekövetkezése nem szükséges, elegendő, hogy az adott cselekmény alkalmas legyen ilyen következmény kiváltására. Közömbös továbbá az is, hogy a kifejezés használata a sértett becsületérzését ténylegesen érintette-e, ill. sértette-e. A vádlott hivatkozásával szemben a bűncselekmény nem célzatos, a motívum is közömbös, a szándékosság megállapításához elegendő, ha az elkövető tudata átfogja, hogy az általa használt kifejezés a becsület csorbítására alkalmas.

[76] A fentiekre figyelemmel a törvényszék tévesen jutott arra a jogkövetkeztetésre, hogy a terhelt a II/2. tényállási pontban írt magatartásával nem valósított meg bűncselekményt, melynek folytán felmentő rendelkezést hozott, ezért az ítéltábla – a másodfokú ítéletet megváltoztatva – a vádlottat bűnösnek mondta ki további egy rendbeli becsületsértés vétségében is. [Btk. 227. § (1) bekezdés a) pont]

[77] Az ítéltábla a büntetés kiszabásával, illetve intézkedés alkalmazásával összefüggésben az alábbi jogszabályi rendelkezésekre mutat rá.

[78] A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el [Btk. 79. §].

[79] A büntetést a Btk.-ban meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez [Btk. 80. § (1) bekezdés].

[80] A törvényszék a büntetéskiszabás körében figyelembe vehető körülményeket helyesen tárta fel és alapvetően megfelelően értékelte, a próbára bocsátásra vonatkozó rendelkezések mellőzésére figyelemmel azonban a többszörös halmazat nem értékelhető a vádlott terhére súlyosító körülményként.

[81] A törvényszék a Btk. 66. § (1) bekezdés a) pontja és - a Be. 486. § (1) bekezdésére is figyelemmel - a Be. 564. § (3) bekezdése alapján helytállóan döntött a vádlottal szemben korábban alkalmazott intézkedéssel összefüggésben a próbára bocsátásra vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezéséről, a próbára bocsátás megszüntetéséről, és törvényesen szabott ki a terhelttel szemben testi sértés büntette és testi sértés vétsége miatt is büntetést. A rendelkezésre álló iratok alapján azonban megállapítható, hogy a próbára bocsátást kiszabó ítélet 2022. október 5. napján emelkedett jogerőre, így az egyéves próbaidő 2023. október 5. napján lejárt. Mivel a próbára bocsátás megszüntetésére és a testi épség elleni bűncselekmények miatt büntetés kiszabására csak a próbaidő alatti elítélés esetén van lehetőség, a harmadfokú – jogerős – döntés meghozatalának napján (2024. február 6.) ennek már nem volt helye. Erre tekintettel az ítéltábla a próbára bocsátást kimondó rendelkezés hatályon kívül helyezésére, a próbára bocsátás megszüntetésére és a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseket mellőzte.

[82] Az eljárás folyamán feltárt bűnösségi körülményeket értékelve az ítéltábla – az elsőfokú bíróság érvelését osztva – arra a megállapításra jutott, hogy a terhelttel szemben büntetés kiszabása nem indokolt, és az ügy tárgyát képező bűncselekmények csekély társadalomra veszélyességére figyelemmel a vádlottal szemben elegendő intézkedés alkalmazása, így vele szemben megrovást alkalmazott.

[83] Az elsőfokú bíróság ítéletének – az intézkedés alkalmazása körében – adott indokolása annyiban szorul pontosításra, hogy a sértettek nem közfeladatot ellátó személynek minősülnek, hanem a Btk. 459. § (1) bekezdés 11. k) pontja alapján hivatalos személynek. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 4. § (1) bekezdése szerint a rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv, míg a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdésének d) pontja (a cselekmény elkövetésének idején h) pontja) értelmében a rendvédelmi szerv a központi államigazgatási szervek körébe tartozik. A Btk. fent hivatkozott rendelkezése értelmében pedig a központi államigazgatási szervnél közhatalmi feladatot ellátó, ill. szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik, hivatalos személynek tekintendő.

[84] Az első- és a másodfokú bíróság a Btk. időbeli hatályát nem vizsgálta, ezért az ítéltábla ennek kapcsán annyi kiegészítést tesz, hogy mivel az elbíráláskor hatályos rendelkezések alapján a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmények nem bírálandók el enyhébben, a Btk. 2. § (1) bekezdése alapján az elkövetés idején hatályban lévő büntető törvény alkalmazásának volt helye.

[85] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla – a Be. 620. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen – a fellebbezésekkel támadott másodfokú ítéletet a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben a Be. 623. §-a értelmében

helybenhagyta azzal, hogy a terhelt személyi adatai köréből a levelezési címet mellőzte és a személyi adatoknál a terhelt érvényes személyazonosító igazolványának számát tüntette fel.

[86] A Be. 617. §-ben foglaltakra figyelemmel, a Be. 145. § (1) bekezdés a) pontja és a Be. 574. § (1) bekezdése alapján kötelezte Terhelt vádlottat a harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére.

[87] A harmadfokon eljáró ítélőtábla határozata elleni fellebbezés lehetőségét – a Be. 617. §-ra is tekintettel – a Be. 12. § (1)-(3) bekezdései, a Be. 579. § (1) bekezdése, valamint a Be. 615. § (1) bekezdése zárják ki, ugyanis a rendes jogorvoslati rendszer kétfokú, az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés általános jellegű, a másodfokú bíróság ügydöntő határozata ellen fellebbezésnek kivételesen, a Be. 615. § (2) bekezdés a)-c) pontjaiban felsorolt esetekben van helye, míg a harmadfokú bíróság ügydöntő határozata a Be. 456. § (1) bekezdésében foglaltak miatt is már csak rendkívüli jogorvoslattal támadható.

helység, 2024. február 6.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k. a tanács elnöke, Dr. Zsótér Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Lőrinczy Attila István s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2022. december 9. napján kihirdetett ügyszám számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.74/2023/13. számú határozata folytán – 2024. február 6. napján jogerős.

helység, 2024. február 6.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k.

a tanács elnöke